

УДК: 336.76(4-672EU)

Biblid 1451-3188, 16 (2017)

Год XVI, бр. 61-62, стр. 255–265

Извори научни рад

СЛОБОДНО КРЕТАЊЕ КАПИТАЛА У ЕВРОПСКОЈ УНИЈИ

Јелена СТОЈИЉКОВИЋ¹

Abstract: This paper is about the free movement of capital as one of the European Union's four freedoms together with the free movement of goods, services and people. In this paper, it will be shown what constitutes the free movement of capital and what constitutes the restrictions of free movement of capital, mostly through the practise of the European Court of Justice. Furthermore, the relations between the free movement of capital and third countries will be shown and also a problem of capital localization. Then, the member states' rights regarding restrictions will be shown. In the end, the relation between foreign direct investments, bilateral agreements and free movement of capital will be analyzed.

Key words: free movement of capital, four freedoms, European Court of Justice, restrictions, foreign direct investments, bilateral agreements

1) УВОД

Јединствено тржиште се заснива на четири слободе, односно слободном кретању капитала, робе, услуга и људи, где је слободно кретање капитала у срцу јединственог тржишта. Процес јединственог тржишта напредовао је путем средстава усклађивања законодавства, где је поред директива Европске комисије, Европски суд правде показао вредност инструмента усклађивања. У предмету *Rewt Central* против *Bundesmonopolverwaltung für Branntwein (Cassis de Dijon)*, Европски суд правде је закључио да роба која је законито произведена, у једној држави чланици, треба да има слободан и неограничен приступ тржишту друге државе чланице. Сврха слобода ЕУ је да сви, појединци, потрошачи и правна лица уживају одређене предности. Поред тога, како појединци имају право да одлуче у којој земљи желе да живе, дипломирају,

¹ Министарство спољних послова Републике Србије, Е-маил: lelastoijlkovic@gmail.com

раде, пензионишу се и слично, правна лица такође имају слободу да одлуче где желе да започну своје пословање. Слободно кретање капитала омогућава интегрисана, отворена, конкурентна и ефикасна европска финансијска тржишта и услуге. За грађане то значи способност обављања многих послова у иностранству, разноврсних као што су отварање банковних рачуна, куповина акција у страним компанијама, улагање где је најисплативије и куповина некретнина. За компаније то у највећој мери значи да су способне да инвестирају и поседују друге европске компаније, као и да активно учествују у њиховом управљању. Државе чланице би требало да уклоне сва ограничења која се односе на кретање капитала како би се ускладило са оним што је Уговор о функционисању Европске уније и члан 63 прописао. Уговор такође прописује да би државе чланице требало да уклоне ограничења, не само у односу на друге државе чланице, већ и у односу на треће земље. Сврха јединственог тржишта је да гарантује кретање све четири слободе у свим државама чланицама, а у неким случајевима и кретање између држава чланица и трећих земаља. „Јединствено тржиште се бави уклањањем баријера и поједностављивањем постојећих правила како би се омогућило свима у Европској унији – појединцима, потрошачима и предузећима – да максимално искористе могућности које им се пружају – директним приступом 27 земаља и 480 милиона људи”.² Слободно кретање роба, капитала, услуга и људи је од највећег значаја за конкурентно тржиште, јер ове слободе пружају ниже трошкове и шири избор производа.

2) ДЕФИНИЦИЈА КАПИТАЛА У ТЕОРИЈИ

Иако дефиниција капитала није наведена у Уговору о функционисању Европске уније, у теорији су се појавиле различите дефиниције капитала. „Израз капитал у савременој економској теорији односи се, с једне стране, на факторе производње, односно стварни капитал који се може директно користити као трајни продуктивни инпут за даљу производњу, као што су машине, фабричке радионице или интермедијарни производи, док са друге стране означава финансијски капитал, који се састоји од нпр. банкарских кредита, земљишта и рада, али се такође могу конвертовати као прави капитал”.³ „Велика већина критичара наводи без даљег објашњења да се термин капитал односи на финансијски капитал и стварни капитал.”⁴ Према

² Европска комисија, Јединствено тржиште ЕУ, Интернет: http://ec.europa.eu/internal_market/top_layer/, 25.08.2017.

³ S. Hindelang, *Слободно кретање капитала и директне стране инвестиције*, Oxford University press, 2009, p. 46.

⁴ Ibid, p. 47.

речима Инвеститора, капитал се описује као: „Готовина или роба која се користи за генерисање прихода или инвестирање у бизнис или другачију имовину прихода“.⁵ Према Оксфордском речнику, капитал се дефинише као: „Богатство у облику новца или друге имовине у власништву неке особе или организације или доступно за сврху као што је започињање предузећа или инвестирање“.⁶ Иако Уговор о функционисању Европске уније не пружа дефиницију капитала или кретања капитала, он садржи правила главе IV члана 63 о слободном кретању капитала, и гласи: 1) У оквиру одредаба наведених у овом поглављу, забрањена су сва ограничења кретања капитала између држава чланица и између држава чланица и трећих земаља; 2) У оквиру одредаба наведених у овом поглављу забрањена су сва ограничења плаћања између држава чланица и између држава чланица и трећих земаља.⁷ Дефиницију капитала треба пронаћи у пресуди Европског суда правде.

3) ПРОБЛЕМ ЛОКАЛИЗАЦИЈЕ КАПИТАЛА

Кључно решење проблема локализације капитала јесте ослањање на унутрашње приватно право. Ово решење је такође предложио Хиндерланг (*Hindelang*). Према његовим речима, у случају непокретне имовине треба применити принцип *lex rei sitae*, док је код покретних добара релевантна локација за складиштење.⁸ Седиште носиоца је важно за нематеријални капитал. С друге стране, за носиоца, то је принцип *lex domicilii*, тј. његовог редовног борава.

4) ОДНОС ИЗМЕЂУ СЛОБОДНОГ КРЕТАЊА КАПИТАЛА И ДРУГИХ ОСНОВНИХ СЛОБОДА

Слободно кретање капитала, у односу на друге слободе, постаје најкомплетнија слобода, како интерно, тако и екстерно због економске и монетарне уније. Слободно кретање капитала уведено је као слобода Мастрихтским уговором. Иако је то последња слобода која је ослобођена законима Уније, она представља предуслов за ефикасно остваривање остале три слободе. Као што је речено у предмету *Cassata*, „Слободно кретање

⁵ Investorwords, Интернет: <http://www.investorwords.com/terms/c/capital.asp>

⁶ Оксфорд речник, доступан на <http://oxforddictionaries.com/definition/english/capital?q=capital>

⁷ Уговору о функционисању Европске Уније, Official Journal of the European Union C 83/47, Интернет: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:083:0047:0200:en:PDF>

⁸ S. Hindelang, op. cit., 59

капитала представља, заједно са људима и услугама, једну од основних слобода заједнице. Слобода кретања одређених врста капитала је у пракси предуслов за ефикасно остваривање других слобода загарантованих уговором, посебно право оснивања⁹. Што се тиче повезивања слободног кретања капитала са другим слободама – слободно кретање капитала олакшава пословање, што има велики утицај на економски развој и као последицу велики утицај на кретање роба, услуга и људи, и на крају утицај на економско благостање појединаца и правних лица. Правила конкуренције прописује Уговор о функционисању Европске уније где одлучује у корист конкурентног тржишта и забрањује све споразуме или одлуке које утичу на конкурентно унутрашње тржиште. Према горе наведеном, слободно кретање капитала и остале три слободе доприносе стварању конкурентног тржишта унутар ЕУ. Основне слободе имају јединствени циљ: омогућити ефикасно функционисање тржишта обезбеђивањем оптималне расподеле ресурса унутар Заједнице. Слободе имају за циљ да елиминишу препреке које су везане за кретање ширег прелаза и стога укључују како дискриминаторне тако и ограничавајуће мере.

5) УГОВОР О ФУНКЦИОНИСАЊУ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ И ПОДЗАКОНСКИ АКТИ

Принцип уговора о слободном кретању капитала има директан ефекат, тј. не захтева никакав посебан поступак за спровођење на нивоу држава чланица које, с друге стране, успоставља Европски суд правде, што је примењено у предмету *Skatteverket* против *A*, где је наведено да, „Суд препознаје директан утицај члана 56, параграф 1 Уговора о оснивању Европске заједнице, мимо прављења разлике између категорија кретања капитала која је обухваћена чланом 57, параграф Уговора о оснивању Европске заједнице (члан 63 Уговора о функционисању Европске уније) и оне која није обухваћена“¹⁰. Члан 63 Уговора о функционисању Европске уније директно потврђује право право појединцима који се на њега могу позвати директно, мимоилажењем процеса пред националним судовима. Међутим, секундарно законодавство је примењиво када је у питању слободно кретање капитала. Прво, Уговор о функционисању Европске уније, као што је већ поменуто, не дефинише појмове кретања капитала, тако да се у том случају суд ослања на Директиву Европске економске заједнице 88/361 и сматра да се та Директива и номенклатура која јој је додељена може користити за дефинисање појма кретања капитала. Важност ове Директиве, када је у питању слободно

⁹ Европски суд правде, *Кривични потупак против Guerrino Casati*, 203/80, 11. новембар 1981, Интернет: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:61980CJ0203:EN:HTML>

¹⁰ Европски суд правде, *Skatteverket v A*, C-101/05, 18.12.2007, Интернет: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:62005J0101:EN:NOT>

кретање капитала, рефлектује се у чињеници да она представља смерницу Европског суда правде приликом његовог тумачења Уговора о функционисању Европске уније. Такође, како је Бернард напоменуо, то је „најважнија мера коју је Савет усвојио о потпуној либерализацији кретања капитала“¹¹, пре него што је и либерализација предвиђена Уговором. Друго, платни биланс државе чланице може имати утицаја на слободно кретање капитала када нпр. земље чланице које нису усвојиле евро или које имају потешкоће у својим текућим исплатама или кретању капитала, могу имати користи од средњорочне финансијске помоћи, која је сада регулисана Уредбом Европске заједнице бр. 332/2002 и која регулише равнотежу плаћања држава чланица до највише 12 милијарди евра. На крају, заштита грађана од злоупотребе финансијског система и активности прања новца, захтева надгледање улоге капитала, како од Европске уније тако и од самих држава чланица, што је регулисано Уредбом Европске заједнице бр. 1889/2005.

7) СЛОБОДНО КРЕТАЊЕ КАПИТАЛА И ТРЕЋЕ ЗЕМЉЕ

Као што је већ наведено у претходним параграфима овог есеја, слободно кретање капитала једино је од четири слободе где се примена одредбе шири са држава нечланица на треће земље. Либерализација кретања капитала у, и из трећих земаља проширена је чланом 63 Уговора о функционисању Европске уније који, како је већ наведено, подразумева да су сва ограничења кретања капитала између држава чланица, као и плаћања између држава чланица и трећих држава, забрањена. Међутим, члан 66 Уговора о функционисању Европске уније дозвољава предузимање привремених заштитних мера у којима, у изузетним околностима, кретање капитала у, или из трећих земаља узрокује или представља претњу да ће изазвати озбиљне тешкоће за рад економске и монетарне уније. Поред тога, члан 65 Уговора о функционисању Европске уније овлашћује државе чланице да предузму све неопходне мере за спречавање кршења националног закона и прописа, посебно у области опорезивања и пруденцијалног надзора над финансијским институцијама. Међутим, постоји изузетак од проширења примене одредбе на државе нечланице, с обзиром да је пресуђено у предмету *Block*, где је Европско судско веће одлучило: „У погледу процене пореза које плаћа наследник који је резидент у тој држави чланици, што се тиче капиталних потраживања према финансијским институцијама у другој држави чланици – није предвиђено књижење плаћеног пореза на наслеђе у првој држави чланици, у којој је имовина оставиоца у време смрти била укњижена“¹².

¹¹ C. Barnard, *The substantive law of the European Union*, Oxford University press, треће издање, 562.

¹² Европски суд правде, *Margarete Block v Finanzamt Kaufbeuren*, C-67/08, 12.02.2009, Интернет: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:62008J0067:EN:NOT>

8) МОНЕТАРНА УНИЈА И СЛОБОДНО КРЕТАЊЕ КАПИТАЛА

Успостављање потпуне слободе кретања капитала уско је повезано са монетарном унијом, а јединствена валута има потпуни ефекат само ако се утврди слобода капитала. Разлог за то се наводи у предмету *Casati*, „Кретање капитала је такође уско повезано са економском и монетарном политиком држава чланица. У овом тренутку не може се порећи да потпуна слобода кретања капитала може угрозити економску политику једне од држава чланица, или створити неуравнотеженост у платном билансу, чиме се угрожава правилно функционисање заједничког тржишта“.¹³ У Мастрихтском уговору из 1992. године прописано је и да је „логично проширење начела слободног кретања капитала оснивање економске и монетарне уније“.¹⁴ Одређене предности монетарне уније, као што су: смањење трошкова трансакција, консолидација јединственог тржишта, окончање дестабилизирања валутних смена у Европи, конвергенција цена и стабилност цена, без ризика од флукуација девизног курса, одсуства трансакционих трошкова размене од једне валуте у другу, привлачења страних инвеститора и сл. – не могу имати ефекта без слободног кретања капитала. Такође, монетарна унија губи сврху ако се капитал не може слободно кретати из једне државе чланице у другу. Може се закључити да је за успешну монетарну унију логично решење уклањање ограничења везано за кретање капитала.

9) ОГРАНИЧЕЊА У ПОГЛЕДУ СЛОБОДНОГ КРЕТАЊА КАПИТАЛА

Ограничење треба оправдати само ако не постоји мања рестриктивна мера. Израз „ограничење“ није дефинисан у Уговору о функционисању Европске уније, већ га дефинише Европски суд правде. Као што је Европски суд правде навео у предмету *Klaus Konle v Republik Österreich*: „Ограничење слободног кретања капитала представља рестриктивну меру која се може оправдати само ако испуњава циљ града и земље, као што је одржавање, у општем интересу, држављана тј. њихових привредних активности, независно од туристичког сектора у одређеним регионима, под условом да се не примењује на дискриминаторан начин и да се исти резултат не може постићи другим мање рестриктивним процедурама. Међутим, то није случај онда када постоји ризик од дискриминације инхерентног система претходне дозволе за куповину земљишта и других могућности које су на располагању дотичној држави

¹³ Case, 203/80, op. cit.

¹⁴ M. Sideek, *Community Law on the free movement of capital and EMU*, Kluwer Law International, 1999, 233

чланици, како би се осигурала усклађеност са његовим смерницама за планирање града и земље.¹⁵ По речима Вилијам Мола (*Willem Molle*), капитал се сматра слободним у теорији „само ако предузетници могу задовољити своју потребу за капиталом, а инвеститори могу понудити свој капитал у земљи са најкориснијим условима“.¹⁶ Затим, друго ограничење слободног кретања капитала које наводи Европски суд правде може се видети у предмету Комисије Европских заједница и Португалске Републике. „Слободно кретање капитала, као темељно начело Уговора, може бити ограничено само националним правилима која су оправдана из разлога наведених у члану 73 Уговора (сада чланом 65) или супротним захтевима од општег интереса, а који се примењују на сва лица и предузећа која обављају делатност на територији државе чланице домаћина. Поред тога, како би то било оправдано, национално законодавство мора бити погодно за обезбеђивање циља који остварује и не сме да превазилази оно што је неопходно како би се то постигло и ускладило са принципом пропорционалности“.¹⁷ Шта се сматра ограничењем, административним баријерама и валутним баријерама? Пример за бившу судску одлуку Европског суда правде у кривичном поступку против *Aldo Bordessa and Vicente Marí Mellado and Concepción Barbero Maestre* где наводи следеће: „Захтев за одобрење (за извоз кованог новца, новчаница или чекова) не може се сматрати потребном мером, јер би то довело до ситуације да се слободно кретање капитала подвргне дискрецији административних власти и стога буде такво да то слободе чини илузорним“.¹⁸ Затим, пример за писмо је пресуда Европског суда правде у случају предмета Комисије Европских заједница против Краљевине Белгије: „Правило којим се белгијски становници онемогућавају да се претплате на зајам издат немачким маркама на тржишту еуробондова, превазилази меру која је намењена одбијању резидената неке државе чланице која је подигла кредит у иностранству или који намеће захтев за претходно одобрење, а тиме све више представља ограничење слободног кретања капитала“.¹⁹ Ова одлука је и даље важна иако је донета пре успостављања монетарне уније, јер неке државе чланице још нису прихватиле

¹⁵ Европски суд правде, *Klaus Konle v Republik Österreich*, C-302/97, 1. јун 1999, Интернет: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:61997J0302:EN:NOT>

¹⁶ W. Molle, *The Economics of European Integration: Theory, Practice, Policy*, Kluwer law international, 2006, страна 119.

¹⁷ *Commission of the European Communities v Portuguese Republic*, пресуда Европског суда правде, C-367/98, 01.09.2017.

¹⁸ *Aldo Bordessa and Vicente Marí Mellado and Concepción Barbero Maestre*, пресуда Европског суда правде, C-358/93 and C-416/93, од 23. фебруара 1995.

¹⁹ *Commission of the European Communities v Kingdom of Belgium*, пресуда Европског суда правде, C-478/98, од 26. септембра 2000.

евро као своју валуту. У оквиру значења Уредбе Уније треба истаћи две речи – ограничење и дискриминацију. Иако Уговор о функционисању Европске уније не наводи дискриминацију као такву, члан 67 Римског уговора забрањује сва ограничења кретања капитала и било какве дискриминације на основу држављанства или места пребивалишта странака или места где је тај капитал уложен. С друге стране, дискриминација није поменута у Уговору о функционисању Европске уније, само ограничење, тако да нема потребе за тумачењем које мере су против дискриминације. Према горе наведеном, оно што Пирс (*Peers*) истиче, а што је написано пре ступања на снагу Уговора о функционисању Европске уније, јесте да “с обзиром да класификација различитих облика ограничења на слободно кретање има различит ефекат на могуће ограничења слободног кретања, посебно је важно да Суд даје јасне смернице о томе да ли су нејасно примењиве мере дозвољене, када такве мере могу бити дозвољене и како се оне могу разликовати од дискриминаторских мера”,²⁰ тако да нема потребе за тумачењем антидискриминаторних мера, већ само за тумачење у погледу допуштености ограничења у смислу члана 63.

10) ОГРАНИЧЕЊА ДРЖАВА ЧЛАНИЦА

Уговор о функционисању Европске уније допушта државама чланицама да наметну своја ограничења и то је наведено у члану 65: 1. Одредбе члана 63 неће утицати на право држава чланица: (а) у случају примењивања релевантне одредбе свог пореског закона који прави разлику између пореских обвезника који нису у истој ситуацији у односу на место њиховог пребивалишта или у погледу места где њихов капитал уложен; Начело сразмерности игра главну улогу у овом случају, што се, такође, одражава у примени члана 65(1), „национални суд мора размотрити да ли ситуације нису објективно упоредиве, а затим да ли различито поступање може да се оправда превасходним разлозима у општем интересу и да ли су предузети кораци пропорционални”.²¹ Поред тога, оно што је наведено у следећем члану 65 је да одредбе члана 63 неће утицати на право држава чланица: (б) да предузму све неопходне мере за спречавање кршења националног закона и прописа, посебно у области опорезивања и пруденцијалног надзора финансијских институција, или да одреде процедуре кретања капитала за потребе административних или статистичких информација, или да предузму мере које су оправдане на основу јавне политике или јавне безбедности. У члану 65 даље је наведено да: 2. Одредбе овог поглавља не утичу на примењивост ограничења о праву оснивања која су компатибилна са Уговором. 3. Мере и поступци из ставова 1

²⁰ S. Peers, *The law of the Single European Market*, Hart Publishing, 2002, p. 340.

²¹ C. Barnard, *op. cit.*, 587.

и 2 неће представљати средство произвољне дискриминације или прикривеног ограничења слободног кретања капитала и плаћања, како је дефинисано чланом 63. Широка судска пракса Европског суда правде даје нам одговор на питање која ограничења се сматрају а која се не сматрају оправданим. Одлука Европског суда правде у предмету *Sandoz* је релевантна јер је, по речима Бернарда, „добар пример у вези с ограничењима која се односе на пореска правила“, а такође је важно показати значење члана 65, где је суд одлучио да „пошто правило не прави разлику између националности и места где је зајам уговорен или примењен на дужнике који имају пребивалиште у Аустрији, то се не сматра арбитрарном дискриминацијом“.²² Проблем баријера у оквиру директног опорезивања један је од највећих проблема везаних за усклађивање закона земаља чланица, а након тога Далберг (*Dahlberg*) је истакао да „пореске баријере између држава чланица представљају правну дискриминацију у смислу Уговора и резултирају стварним знатним губицима добробити економије“.²³

11) СТРАНЕ ДИРЕКТНЕ ИНВЕСТИЦИЈЕ, БИЛАТЕРАЛНИ СПОРАЗУМИ И СЛОБОДНО КРЕТАЊЕ КАПИТАЛА

Инвестиције из једне земље у другу могу бити у виду страних директних инвестиција. Са развојем страних директних инвестиција постоји све већа потреба за ефикасном заштитом инвеститора и земље домаћина. Билатерални инвестициони уговори садрже одредбе које се баве овим питањима. Током протекле деценије повећан је број билатералних инвестиционих уговора, како унутар ЕУ, тако и ван ЕУ. Питање које се може покренути у вези са јединственим тржиштем ЕУ и слободним кретањем капитала који се односе на билатералне инвестиционе уговоре потписане између државе чланице и држава нечланица. Члан 63 Уговора о функционисању Европске уније регулише предметно питање. „Постоји око 190 билатералних споразума о инвестирању између држава чланица ЕУ, који су готово увек закључени између старих (ЕУ-15) и нових (ЕУ-12) држава чланица или између две државе ЕУ-12, у време када најмање једна уговорна страна још није чланица Европске уније. По мишљењу Комисије, билатерални инвестициони споразуми унутар ЕУ нису компатибилни са јединственим тржиштем ЕУ. То је зато што оне покривају само инвестиције из одговарајуће земље, а не из свих земаља чланица ЕУ и обезбеђују паралелну јуриспруденцију путем арбитражних поступака. На овај начин, ови споразуми

²² *Sandoz GmbH and Finanzlandesdirektion für Wien, Niederösterreich und Burgenland*, пресуда Европског суда правде, C439/97, 14.10.2009.

²³ M. Dahlberg, *Direct taxation in relation to the Freedom of Establishment and the Free movement of capital*, Kluwer Law International 2005, 42

су у сукобу са јурисдикционим монополом Европског суда правде о питањима права ЕУ”.²⁴ Ако се споразум закључи пре датума приступања државе чланице, Суд је у случају Комисије Европских заједница против Републике Аустрије утврдио да сва права и обавезе које произилазе из споразума закљученог пре датума приступања државе чланице, нису под утицајем одредаба Уговора. Осим тога, сврха ове одредбе је да буде јасна, поштујући принципе међународног права; примена Уговора обавезује државе чланице да предузму све одговарајуће кораке како би елиминисале некомпатибилности са правом Заједнице, које су утврђене у споразумима закљученим пре њиховог приступања. С друге стране, сврха није да утиче на дужност дотичне државе чланице да поштује права трећих земаља по претходном споразуму и да обавља своје обавезе према њој. У том смислу, Европски суд правде је утврдио да државе чланице нису предузеле одговарајуће мере „да уклоне некомпатибилности својих претприступних одредби о ПДВ-у о слободним трансферима везаним за инвестирање (клаузула о трансферу) у вези са рестриктивним мерама које Савет може подвести под одредбе уговора о слободном кретању капитала”.²⁵

12) ИЗВОРИ

Aldo Bordessa and Vicente Marí Mellado and Concepción Barbero Maestre, пресуда Европског суда правде, C-358/93 and C-416/93, од 23. фебруара 1995.

Barnard, C., *The substantive law of the European Union*, Oxford University press, треће издање.

Commission of the European Communities v Kingdom of Belgium, пресуда Европског суда правде, C-478/98, од 26. септембра 2000.

Commission of the European Communities v Portuguese Republic, пресуда Европског суда правде, C-367/98, 01.09.2017.

Dahlberg, M., *Direct taxation in relation to the Freedom of Establishment and the Free movement of capital*, Kluwer Law International 2005.

European Commission, the EU Single Market, Free movement of capital. Интернет: http://ec.europa.eu/internal_market/capital/analysis/monitoring_activities_and_analysis/index_en.htm

Hindelang, S., *Слободно кретање капитала и директне стране инвестиције*, Oxford University press, 2009.

²⁴ Интернет: European Commission, the EU Single Market, Free movement of capital. Интернет: http://ec.europa.eu/internal_market/capital/analysis/monitoring_activities_and_analysis/index_en.htm

²⁵ European Commission, The EU Single Market Free movement of capital, Legal framework, Selected jurisprudence, Интернет: http://ec.europa.eu/internal_market/capital/framework/court/index_en.htm#bits

- Investorwords, доступно на <http://www.investorwords.com/terms/c/capital.asp>
- Margarete Block v Finanzamt Kaufbeuren, C-67/08, пресуда Европског суда правде 12.02.2009
- Molle, W., *The Economics of European Integration: Theory, Practice, Policy*, Kluwer law international, 2006.
- Peers, S., *The law of the Single European Market*, Hart Publishing, 2002.
- Sandoz GmbH and Finanzlandesdirektion für Wien, Niederösterreich und Burgenland, пресуда Европског суда правде, C439/97, 14.10.2009.
- Sideek, M., *Community Law on the free movement of capital and EMU*, Kluwer Law International, 1999.
- Skatteverket v A, C-101/05, пресуда Европског суда правде 18.12.2007.
- Европска комисија, Јединствено тржиште ЕУ, Интернет: http://ec.europa.eu/internal_market/top_layer/, 25.08.2017.
- Европски суд правде, Klaus Konle v Republik Österreich, C-302/97, 1. јун 1999.
- Кривични поступак против Guerrino Casati, Европски суд правде, 203/80, 11. новембар 1981.
- Oxford Dictionary, Интернет: <http://oxforddictionaries.com/definition/english/capital?q=capital>

13) ЗНАЧАЈ ЗА РЕПУБЛИКУ СРБИЈУ

Слободно кретање капитала, заједно са слободним кретањем услуга, робе и људи, представља предуслов за јединствено тржиште Европске уније. Из ставова Европског суда правде може се закључити да је уклањање свих административних баријера, које намећу ограничења слободне трговине и приступање слободном тржишту, од великог значаја да једно тржиште буде конкурентно и гарантује слободно кретање капитала. Такође, долази до могућности већег избора, који се протеже на 28 држава чланица, а овај број ће се временом повећавати. Члан 65 допушта државама чланицама да примењују своје националне релевантне одредбе које се не сматрају произвољном дискриминацијом у вези са пореским законима и кршењем националних закона и прописа, како би се гарантовао државни суверенитет. Оно што иде у прилог конкурентности јединственог тржишта, јесте члан 63 Уговора о функционисању Европске уније, који гарантује слободу кретања капитала између држава чланица и трећих земаља. Постојање слободног кретања капитала може бити од виталног значаја и користи за грађане и компаније Републике Србије као државе која претендује за приступ у ЕУ. Овакав режим омогућава појединцима и компанијама да прибаве капитал по најповољнијој цени и прилагоде га својим потребама док, с друге стране, инвеститори могу понудити свој капитал тамо где је највећи интерес.